

Financiële verantwoording 2015

De Onderwijsspecialisten

Inhoudsopgave

1. Jaarverslag Raad van Toezicht	3
2. Bestuursverslag	6
2.1 Algemeen	6
2.2 Planning & Control	10
2.3 Treasurybeleid 2015 Personele Unie	11
2.4 Vermogenspositie De Onderwijsspecialisten	12
2.5 Toekomstverwachting en begroting 2016	14
2.6 Continuïteitparagraaf	15
3. Jaarrekening	18
3.1 Grondslagen voor waardering	18
3.1.1 Algemeen	18
3.1.2 Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling	18
3.2 Balans (na resultaatbestemming)	22
3.3 Staat van baten & lasten	24
3.4 Kasstroomoverzicht	25
3.5 Toelichting balans	26
3.5.1 Materiële vaste activa	26
3.5.2 Vorderingen	27
3.5.3 Liquide middelen	29
3.5.4 Eigen Vermogen	30
3.5.5 Voorzieningen	32
3.5.6 Kortlopende schulden	33
3.5.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	36
3.5.8 Verbonden partijen	36
3.6 Toelichting Staat van Baten & Lasten 2015	36
3.6.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	37
3.6.3 Overige baten	37
3.6.4 Personele lasten	39
3.6.5 Bezoldiging bestuurders en toezichthouders	40
3.6.6 Afschrijvingen	40
3.6.7 Huisvestingslasten	41
3.6.8 Overige lasten	42
3.6.9 Financiële baten	43
4. Overige gegevens	44
4.1 Controleverklaring	44
4.2 Resultaat	45
4.3 Gebeurtenissen na balansdatum	45
5. BIJLAGEN onderdeel uitmakend van de jaarrekening	46
5.1 Algemene instellingsgegevens	46
5.2 De organisatiestructuur	48
5.3 Bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen	49

1 Jaarverslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft als verantwoordelijkheid toezicht te houden op het functioneren van de organisatie in het algemeen en het College van Bestuur in het bijzonder. Aan die belangrijke functie binnen De Onderwijsspecialisten geeft de Raad van Toezicht inhoud door het College van Bestuur met raad terzijde te staan en als klankbord beschikbaar te zijn. Maar ook door op basis van haar verantwoordelijkheid de begroting, het jaarverslag en het strategisch beleid goed te keuren, vervult de Raad van Toezicht haar toezichthoudende rol voor de organisatie.

Belangrijke aandachtspunten voor de Raad van Toezicht zijn:

- De kwaliteit van het door de organisatie geboden onderwijs.
- Rechtmatig en integer bestuur en beheer van de organisatie.
- Rechtmatige verwerving van de middelen en de doelmatigheid van de bestemming daarvan.

Samenstelling Raad Van Toezicht

De Raad van Toezicht bestond op 1 januari 2015 uit de volgende personen:

Functie	Naam	Deelname commissie
Voorzitter	: De heer H. Luchtmeijer	Voorzitter Remuneratiecommissie
Lid	: De heer J.H.J. Baardemans	Lid Auditcommissie
Lid	: De heer C. Donker	Lid Remuneratiecommissie
Lid	: Mevrouw M. van Etteger	Voorzitter Commissie Onderwijskwaliteit
Lid	: Mevrouw J. Pijl	Voorzitter Auditcommissie
Lid	: De heer D.H. van Uitert	Lid Commissie Onderwijskwaliteit en lid op voordracht GMR

In 2015 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de bezetting van de Raad van Toezicht. Per 31 december 2015 heeft de heer J.H.J. Baardemans om persoonlijke redenen zijn deelname beëindigd.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste onderwerpen in 2015.

Strategisch beleid van de organisatie

Het strategisch beleid is een regelmatig terugkerend onderwerp in de vergaderingen van de Raad van Toezicht. De ontwikkelingen die van invloed zijn op dit beleid worden besproken in het kader van de kwaliteitscyclus van de organisatie, zoals strategisch beleidsplan, jaarplan, begroting, tussenevaluaties en jaarverslag, maar ook op basis van actuele ontwikkelingen. De Raad van Toezicht is hierbij de kritische sparringpartner voor het College van Bestuur en verleent na een inhoudelijke bespreking, haar goedkeuring aan de beleidsdocumenten van het College van Bestuur.

Samenwerking met andere (school)besturen

De Raad van Toezicht heeft het College van Bestuur geadviseerd in een aantal samenwerkingstrajecten met andere scholen en/of schoolbesturen. In 2015 is er in het bijzonder aandacht geweest voor het samenwerkingstraject met De Brouwerij en de mogelijke overdracht van 2 scholen van De Ambelt. De Raad van Toezicht heeft in 2015 zijn goedkeuring gegeven aan

het besluit van het College van Bestuur voor de uitbreiding van de personele unie door de deelname van stichting De Brouwerij. De Raad van Toezicht heeft hierbij met name aandacht besteed aan de gewenste aanpassingen in de governancestructuur als gevolg van deze uitbreiding. De uitbreiding zal waarschijnlijk per 1 januari 2017 ingaan. In de tussenliggende periode wordt verdere uitwerking gegeven aan de inhoudelijke samenwerking.

Jaarverslag en Jaarrekening 2015

De Raad van Toezicht heeft kennis genomen van het jaarverslag van het College van Bestuur over 2015 en heeft vervolgens de jaarrekening over 2015 goedgekeurd. De jaarrekening en de bevindingen van de externe accountant zijn in juni 2016 besproken in de vergadering van de Raad van Toezicht, in het bijzijn van het College van Bestuur en de externe accountant.

Kwaliteit van het onderwijs

In 2014 heeft de Raad van Toezicht een commissie onderwijskwaliteit ingericht. Deze commissie volgt de kwaliteitsontwikkeling van het onderwijs in de organisatie. Gezien het feit dat het verzorgen van goed onderwijs dé primaire taak is van de organisatie, vindt de Raad van het belangrijk om zijn toezicht ook te richten op de kwaliteit van het onderwijs. Het is daarbij evident dat de echte kennis en deskundigheid zich in de organisatie zelf bevindt. De commissie onderwijskwaliteit heeft in 2015 haar aandacht vooral gericht op het verkrijgen van inzicht in het kwaliteitsbeleid van de organisatie dat gericht is op het onderwijs zelf. Mede in dit kader was de Raad van Toezicht in 2015 te gast bij een aantal scholen van De Onderwijsspecialisten.

Passend Onderwijs

De ontwikkelingen in het kader van Passend Onderwijs vormen nog steeds een belangrijk aandachtsgebied voor de organisatie en daarmee ook voor de Raad van Toezicht. Zowel de landelijke als de regionale ontwikkelingen hebben een grote invloed op het strategische beleid van de organisatie. Dit onderwerp is dan ook een thema op elke vergadering van de Raad van Toezicht. De raad bespreekt de ontwikkelingen met het College van Bestuur en geeft adviezen over de in dit kader te nemen beleidskeuzes.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

Raad van Toezicht-lid de heer Van Uitert is door de GMR en voorgedragen om namens de Raad van Toezicht de verbinding tussen GMR en Raad van Toezicht te behartigen. Tussen de GMR en het betrokken lid van de Raad van Toezicht is regelmatig overleg. De heer Van Uitert overlegt regelmatig met de voorzitter van de GMR en bezoekt één keer per jaar de GMR-vergadering. Ook worden de verslagen van de GMR-vergaderingen aan hem doorgestuurd. Eén keer per jaar is er een bespreking met een brede afvaardiging van de Raad van Toezicht en de GMR. In 2015 is er voor het eerst een gezamenlijke themabijeenkomst geweest tussen de volledige Raad van Toezicht, de GMR en het College van Bestuur. De onderwerpen van deze bijeenkomst waren verbonden aan de thema's uit de Kaderbrief van het College van Bestuur. Op deze wijze is er aandacht besteed aan de afstemming van de onderwerpen van het strategische beleid. De GMR stelt een eigen jaarverslag op van haar werkzaamheden; dit verslag kan worden opgevraagd bij de GMR.

Auditcommissie

De Raad van Toezicht heeft een auditcommissie ingesteld. Deze commissie bestaat uit de Raad van Toezicht-leden mevrouw Pijl en de heer Baardemans en heeft regelmatig overleg met het College van Bestuur en de directeur Centrale Diensten/controller. In de vergaderingen zijn onderwerpen voorbereid ten behoeve van de agenda van de Raad van Toezicht. Dit betreft o.a. de

managementletter, de begroting en de jaarrekening, de periodieke financiële rapportages en het Treasuryplan. Daarnaast komen ook incidentele zaken aan bod, zo is er het afgelopen jaar bijzondere aandacht uitgegaan naar de due dilligence in het kader van een onderzoek naar samenwerking met De Brouwerij.

Remuneratiecommissie

Deze commissie heeft tweemaal per jaar overleg met het College van Bestuur omtrent o.a. het functioneren van het CvB. De commissie heeft een hiervoor een voorbereidende en adviserende rol richting de Raad van Toezicht. Ook heeft de commissie aandacht voor de invulling van de Raad van Toezicht. De commissie bereidt de onderwerpen voor zoals bijvoorbeeld het rooster van aftreden en de herbezetting van de posities in de raad bij een definitief vertrek van leden van de Raad van Toezicht.

Op basis van het advies van de remuneratiecommissie zijn de bestuurders per 1 juli 2015 aangesteld op basis van de cao bestuurders primair onderwijs. Hiermee conformeren De Onderwijsspecialisten zich aan de landelijke richtlijnen.

In 2015 is er aandacht uitgegaan naar de opvolging van het vertrekkende lid, dhr. J.H.J. Baardemans.

Strategisch huisvestingsbeleid

Mede door de veranderingen in de wetgeving, zijn de verantwoordelijkheden van de organisatie op het gebied van de huisvesting toegenomen. Zo is het buitenonderhoud per 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag gekomen. Daarnaast heeft onze organisatie een groot aantal (nieuw)bouwprojecten op het programma staan. De actuele ontwikkelingen op dit vlak worden periodiek met het College van Bestuur in de vergadering van de raad besproken. De Raad van Toezicht heeft in 2015 zijn goedkeuring gegeven aan een nieuw opgesteld strategisch huisvestingsplan, waarin de consequenties van de ontwikkelingen op dit gebied zijn vertaald in beleid voor de organisatie.

Compliance Corporate Governance

Goed bestuur draagt bij aan goed onderwijs voor ieder kind. De uitgangspunten van goed bestuur gaan over onderwerpen als: scheiding van bestuur en toezicht, vaststellen van het toezichtkader en verantwoording afleggen aan derden, maar ook over het bevorderen van een cultuur waarin de professionals gestimuleerd worden met elkaar in gesprek te gaan om de kwaliteit van het eigen en elkaars professionele handelen te versterken. De Raad van Toezicht conformeert zich nadrukkelijk aan deze uitgangspunten. In 2015 heeft de Raad van Toezicht een vervolg gegeven aan het evalueren van haar eigen functioneren en hierbij nadrukkelijk de richtlijnen van de governance code van het onderwijs betrokken. Deze evaluatie krijgt hiermee een jaarlijks karakter en hierbij zijn een aantal werkafspraken aangepast. Ook is het functioneren van de ingestelde commissie onderwijskwaliteit en de remuneratiecommissie geëvalueerd.

Arnhem, juni 2016

H. Luchtmeijer,
Voorzitter Raad van Toezicht

2. Bestuursverslag

2.1 Algemeen

Verantwoorden wat we als onderwijsorganisatie doen met de publieke middelen die we daarvoor krijgen, heeft een nadrukkelijker plaats in ons dagelijks werk. Ouders, collega-scholen, Ministerie van OC&W, Inspectie, samenwerkingspartners, maar ook de Raad van Toezicht willen geïnformeerd worden over de wijze waarop wij invulling geven aan ons dagelijks werk.

Verantwoording staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van 'good governance'. Het bestuursverslag bij de jaarrekening 2015 richt zich op de publieke verantwoording van de besteding van aan ons toevertrouwde middelen, maar wil ook bijdragen aan het draagvlak voor de beleidskeuzen en de leer- en verbeterfunctie hiervan. Als College van Bestuur richten wij ons daarbij niet alleen op verantwoording in de verticale lijn richting de Raad van Toezicht, Inspectie en Ministerie, maar ook op verantwoording in horizontale lijn richting collega's, ouders en samenwerkingspartners.

De Onderwijsspecialisten omvat de rechtspersonen 'Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking' voor cluster 3 onderwijs en 'Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem en omstreken' voor cluster 4 onderwijs. Beide stichtingen brengen een jaarverslag uit. De gezamenlijke informatie is in beide jaarverslagen gelijk, aangevuld met stichting specifieke informatie.

Passend Onderwijs

In 2015 hebben de ontwikkelingen rond het Passend Onderwijs een nadrukkelijke stempel gedrukt op onze activiteiten. De Onderwijsspecialisten hebben in het herziene stelsel nadrukkelijk positie genomen: onvoorwaardelijk nemen wij de verantwoordelijkheid voor een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsvraag. Voor onze partners in het reguliere onderwijs, maar ook binnen de zorg en de jeugdhulpverlening, zijn we aanspreekbaar op expertise en gespecialiseerde kennis rond leerlingen met een (onderwijs) beperking.

Passend Onderwijs in 2015 accentueert in breder verband intensivering van samenwerking. Allereerst de samenwerking tussen het reguliere onderwijs en het speciaal onderwijs. Het vraagt ook om samenwerking met andere organisaties voor speciaal onderwijs én met reguliere scholen. Dat geldt voor alle scholen waarmee wij samenwerken in de samenwerkingsverbanden, maar met name voor de scholen die speciale ondersteuning bieden, zoals het speciaal basisonderwijs (sbo) en het Praktijkonderwijs (Pro).

In 2015 heeft een onderzoek plaatsgevonden voor intensivering van de samenwerking met SG De Brouwerij. Op basis van dit onderzoek, waar een due diligence onderzoek deel van uitmaakte, is besloten tot een Personele Unie per 1 januari 2017. De voorbereiding van deze Personele Unie zal in 2016 gestalte krijgen op basis van een projectorganisatie onder leiding van een stuurgroep. De voorbereiding zal in 2016 vooralsnog geen financiële consequenties hebben.

De bedrijfsmatige effecten van de stelselwijziging onder invloed van het Passend Onderwijs worden met name zichtbaar binnen organisatieonderdeel Dienstverlening. Per schooljaar 2016-2017 vervalt de verplichte winkelnering voor inkoop van onze onderwijsondersteuning door samenwerkingsverbanden. De inzet van ons personeel zal dan geheel gebaseerd zijn op externe contractering. Er is voor een scherpe tariefstelling gekozen bij de uitleen van personeel om positie te verwerven in deze nieuwe "onderwijsmarkt". In totaal wordt ca. 70 fte uitgeleend aan derden. De omvang van de contractactiviteiten bedraagt € 4,9 miljoen. De contractenportefeuille vertoont wat looptijd betreft een divers beeld. Er is een voorziening gevormd (voorziening Passend Onderwijs 2010) om personele afvloeiingskosten bij afloop van inleenovereenkomsten te dekken. Een evaluatie van de strategische koers met betrekking tot externe dienstverlening vindt plaats in de loop van 2016.

Passend Onderwijs wordt ook zichtbaar in een toenemende differentiatie van ons onderwijsaanbod. In het algemeen jaarverslag 2015 worden de diverse initiatieven nader uitgelicht, waaronder samenwerking met sbo De Schilderpoort, met betrekking tot praktijkonderwijs in Ede (Het Perron) en Lichtenvoorde (Marianum) en onderwijs-zorg arrangementen in Ede, Arnhem en Didam.

Behalve de formele rolname van de samenwerkingsverbanden, heeft de inhoudelijke inrichting in 2015 nadrukkelijker vorm gekregen. De scholen van De Onderwijsspecialisten namen in 2015 de rol als dé natuurlijke partner voor het verzorgen van (voortgezet) speciaal onderwijs en hét expertisepunt op het gebied van kennis en kunde voor de leerlingen met een zware ondersteuningsvraag binnen het samenwerkingsverband. Ook de komende jaren zullen in het teken staan van een actieve deelname van onze scholen aan de samenwerkingsverbanden in hun omgeving, om als speciaal onderwijs zichtbaar en herkenbaar te zijn. Met de verschillende samenwerkingsverbanden wordt besproken in welke vorm deze expertise voor de reguliere scholen binnen het samenwerkingsverband behouden kan worden. Bij overeenstemming over de wijze van de inzet van de expertise, is het ons doel de afspraken vast te leggen in een meerjarige overeenkomst.

De stelselwijziging Passend Onderwijs stond niet op zichzelf. Naast de invoering van het Passend Onderwijs vonden er transities plaats in diverse wetgevingen, zoals de wet op de Jeugdzorg, de Participatiewet, de WMO, AWBZ en WLZ. Voor een belangrijk deel van onze leerlingen hadden en hebben deze veranderingen grote gevolgen voor het benodigde ondersteuningsaanbod. Met name voor leerlingen die in combinatie gebruik maken van (speciaal) onderwijs en zorg, is de onzekerheid op welke manier de benodigde ondersteuning vormgegeven kan worden aanhoudend groot. Bij onze scholen betreft dit met name de leerlingen die leerroute één of twee volgen. Daar waar eenduidigheid over de wettelijke kaders nog ontbeerd wordt, nemen De Onderwijsspecialisten verantwoordelijkheid naar leerlingen, ouders en betrokken partners.

Sturing van de organisatie

Het veranderingstraject in de aansturing van onze medewerkers staat bekend onder de naam 'Sturen op Waarden, Loslaten op professionaliteit'. In 2015 is aandacht besteed aan de afbakening van het speelveld 'Loslaten van de professional' en de introductie van het traject Totale Kwaliteit bij leidinggevende.

Onderwijskwaliteit

In 2015 is veel aandacht besteed aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijsaanbod. Op basis van de uitgangspunten van het kwaliteitsbeleid is de opbrengstgerichtheid verder versterkt. De ontwikkeling van het kwaliteitsbeleid 'Totale Kwaliteit' en de ontwikkeling van interne audits dragen in hoge mate bij aan de kerndoelstelling "kwaliteit van onderwijs". Gestreefd wordt naar excellente kwaliteit in de meest brede zin van het woord (bron Kaderbrief 2015).

In samenspraak met alle leidinggevendenden binnen De Onderwijsspecialisten is in 2015 het begrip "Totale Kwaliteit" ontwikkeld en uitgewerkt. Daarbij vormde Simon Sineks' Golden Cirkel, waarin het Why, How en What de leidende principes zijn, het uitgangspunt. Het "Why", dat wil zeggen; wat drijft ons allen om te doen wat we doen, vormt het uitgangspunt voor het professioneel handelen in de breedste zin van het woord. Dit uitgangspunt legt de basis onder het "how" en "what" van totale kwaliteit.

Daarbij worden tien aandachtsvelden onderscheiden te weten:

- Ouderbetrokkenheid.
- Transitie.
- Onderwijskundige excellentie.
- Actieve fysieke leeromgeving.
- De professional aan zet.
- Goed werkgeverschap.
- Gewaardeerde partner.
- Sociaal klimaat.
- Leerlingenparticipatie.
- Wendbaarheid.

Samen vormen deze tien aandachtsvelden de scope van "Totale Kwaliteit" binnen De Onderwijsspecialisten.

Ook de komende jaren zal de implementatie van Totale Kwaliteit binnen de scholen voortgezet worden; de schooldirecteuren geven inhoud en vorm aan dit proces. Bovenschools wordt voorzien in de tijdelijke aanstelling van een programmamanager en wordt een cyclus van interne audits opgestart.

In het kader van zowel de Kwaliteitswet vso als de Participatiewet stond in 2015 arbeidstoeleiding nadrukkelijk op de agenda van de vso-scholen. Met name de Participatiewet heeft wat betreft het arbeidsmatig toekomstperspectief verstrekkende gevolgen voor een belangrijk deel van de vso-leerlingen. Grote wijzigingen in bestaande systemen en regelingen als WAJONG, sociale werkvoorziening en berekening loonwaarde, vragen een actieve rol van De Onderwijsspecialisten. In het kader daarvan heeft de Vak & Expertisegroep Arbeidstoeleiding in 2015 een extra financiële impuls uit het interne Innovatiefonds ontvangen van € 0,25 miljoen. Hiermee is PATO (Project Arbeidstoeleiding Onderwijs) geïnitieerd. De expertisegroep Arbeidstoeleiding heeft zich daarmee kunnen ontwikkelen tot een Kennisteam Arbeidstoeleiding dat zowel intern onze eigen scholen ondersteunt, maar ook extern betrokken is bij de samenwerking met andere partners, waaronder o.a. de gemeenten.

Het belang van een gedegen opleiding voor en toeleiding naar arbeid voor onze leerlingen is groot. De Onderwijsspecialisten voelt de verantwoordelijkheid om daar invulling aan te geven nadrukkelijk.

Niet alleen omdat veranderende wetgeving (Participatiewet, Kwaliteitswet voortgezet speciaal onderwijs) dat verlangt, maar ook omdat het in onze missie staat: "Het begeleiden van de leerling naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren in de maatschappij op de domeinen arbeid, dagbesteding, wonen en vrije tijd".

Vanuit de kwaliteitsagenda van 2015 is extra aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van medewerkers. Veel aandacht is besteed aan de professionalisering van leerkrachten. Er zijn bovenschoolse scholingstrajecten geïnitieerd om de professionaliteit en kennis van medewerkers te vergroten en om het opbrengstgericht werken te bevorderen. De investeringen in professionalisering zijn mede gefinancierd uit de extra incidentele middelen van het ministerie van OC&W (Prestatiebox). De uitgaven voor personeel- en arbeidsmarktontwikkeling bedroegen in 2015 geconsolideerd voor de beide stichtingen € 1,6 miljoen (3,1% van de loonsom) en zijn toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. De uitgaven bedroegen in 2014 2,7% van de loonsom.

Medezeggenschap

Binnen de Personele Unie zijn er in formele zin twee GMR-en. In 2015 heeft het College van Bestuur in een gecombineerde setting structureel overleg gevoerd met beide organen. Belangrijke onderwerpen van overleg in 2015 waren de planvorming rond de invoering van een nieuw generiek functiehuis, de gesprekkencyclus, het ICT beleid en de intentie tot intensivering van de samenwerking met De Brouwerij. De GMR heeft ook in 2015 periodiek overleg gevoerd met een vertegenwoordiging uit de Raad van Toezicht en er is een themabijeenkomst georganiseerd voor De GMR, de Raad van Toezicht en het Collega van Bestuur, waarin de thema's voor de Kaderbrief 2016 met elkaar zijn besproken.

De Veilige School

Goed onderwijs is per definitie ook veilig onderwijs. Want alleen in een veilige omgeving en in een veilig klimaat komen leerlingen optimaal tot leren en ontwikkeling en kunnen ouders erop vertrouwen dat het hun kind goed gaat. Bovendien is een veilige schoolomgeving van groot belang voor medewerkers. Zij hebben veiligheid nodig om in teamverband een optimale bijdrage te leveren aan de leerprestaties en de ontwikkeling van leerlingen.

Een veilige schoolomgeving is dus voor alle betrokkenen essentieel. Daarom besteden De Onderwijsspecialisten veel aandacht aan het vormgeven, verder ontwikkelen en borgen van de fysieke en sociale veiligheid in haar scholen. Naast de sociale en fysieke veiligheid, neemt de maatschappelijke veiligheid een belangrijke plaats in. De reden is dat scholen geconfronteerd worden met maatschappelijke thema's, zoals kindermishandeling of alcohol en drugs.

In 2015 is er bijzondere aandacht geschonken aan de beleidsonderwerpen die vallen onder het thema De Veilige School. Zo is het beleid herzien en ook de organisatie van de crisisteams opnieuw vormgegeven. Het bovenschoolse crisisteam heeft een scholing gevolgd, in 2016 worden ook de schoolteams hierop getraind.

Werken aan schoolveiligheid begint bij de medewerkers zelf. Zij geven samen het pedagogisch klimaat in de school vorm en zijn een voorbeeld voor leerlingen. Dit doen ze vanuit normen en waarden. Het gedrag en handelen van medewerkers is leidend bij het werken aan schoolveiligheid. De Gedragscode Dichtbij op afstand is aangepast en opnieuw vastgesteld en ondersteunt medewerkers hierbij in hun handelen.

Ook de voor de scholen geldende klachtenregeling is in 2015 aangepast. Deze voor onze stichtingen geldende klachtenregeling gaat uit van de aanwezigheid van een onafhankelijke interne vertrouwenspersoon op elke school. Op iedere school is tenminste één personeelslid aangewezen als vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt bij klachten en mogelijke klachten en verwijst de betrokkenen door naar degene die een passende rol kan spelen bij de oplossing van de gerezen problemen. Afhankelijk van het gegeven of de klager al of niet een formele klacht in wil dienen, kan deze worden doorverwezen naar de directie, het bestuur of de externe klachtencommissie. In verband met het kunnen garanderen van de gewenste onafhankelijkheid, is er ook een externe vertrouwenspersoon beschikbaar. In 2015 hebben twee nieuwe externe vertrouwenspersonen aan ons verbonden die werken vanuit een organisatie met brede kennis op dit vlak.

2.2 Planning & Control

De Personele Unie leidt tot schaalvoordelen en synergie. Dit draagt niet alleen bij aan de financiële bedrijfsvoering op instellingsniveau. Binnen de centrale uitgangspunten met betrekking tot kwaliteit en continuïteit plukken onze scholen ook individueel de vruchten van de schaalgrootte. Binnen een aantal scholen hebben in 2015 kwaliteitsimpulsen plaatsgevonden met betrekking tot kwaliteit van onderwijs, personele formatie en onderwijshuisvesting.

Beide stichtingen sluiten 2015 af met een batig saldo. In 2015 is door Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking een batig exploitatieresultaat van € 23.000 gerealiseerd, ten opzichte van een begroot tekort van € 226.000 (resultaat exclusief eenmalige begrote huisvestingskosten). Het batig saldo 2015 wordt beïnvloed door eenmalige baten en lasten. Het resultaat uit normale bedrijfsuitoefening bedraagt € 96.000 (overschot).

Het genormaliseerd resultaat is als volgt samen te vatten:

Resultaat voor eenmalige posten		€ 96.000
<i>Enmalig baten & lasten</i>		
Voorziening dubieuze debiteuren	€ -55.000	
Reservering cao 2016	€ -180.000	
Mutatie voorziening duurzame inzetbaarheid	€ 232.000	
Mutatie voorziening ambtsjubilea	€ -24.000	
Kosten onderzoek De Brouwerij	€ -46.000	
		€ -73.000
Resultaat 2015		€ 23.000

Na een periode waarin sprake was van groei van het aantal leerlingen, kenmerkt 2015 zich voor het eerst sinds lange tijd door een daling van het aantal leerlingen voor de gehele organisatie. Het aantal leerlingen daalde met 131 van 3.081 naar 2.950.

Hoewel de omvang van de exploitatiesom 2015 in vergelijking met het voorgaande jaar nog slechts beperkt daalt (door prijseffecten en het feit dat de onderwijsbekostiging in 2015 nog zeven maanden na-ijlt op het oude niveau), is de financiële impact van de daling aanzienlijk. Structureel is vanaf het schooljaar 2016-2017 voor de totale organisatie sprake van € 3,9 miljoen lagere onderwijsbekostiging. De lagere opbrengsten noodzaken tot een afbouw van formatie.

De flexibele schil van de organisatie is voldoende groot om de afbouw zonder gedwongen ontslag te realiseren. Het grootste zorgpunt daarbij is of er in de breedte voldoende gemobiliseerd kan worden om personele fricties te voorkomen. Met name met betrekking tot de formatie vakleerkrachten worden fricties voorzien. Bij onvoldoende (vrije) mobiliteit zullen mogelijk toch maatregelen binnen een gedwongen kader noodzakelijk blijken. Deze ontwikkelingen leiden tot het aanspreken van de voorziening Passend Onderwijs.

De goede financiële vermogenspositie moet borgen dat én de innovatieve slagkracht van de organisatie behouden blijft (getuige de kerndoelstellingen 2016) én de organisatie zich aanpast aan de nieuwe financiële werkelijkheid van krimp en toenemende bedrijfsmatige onzekerheid. Het gemiddeld ziekteverzuim over schooljaar 2015-2016 én in kalenderjaar 2015 bedraagt 5,1%.

2.3 Treasurybeleid 2015 Personele Unie

Het rendement op de liquiditeit is de afgelopen jaren aanhoudend gedaald. De baten uit beheer van liquide middelen, geheel samengesteld uit rentebaten, bedragen in 2015 € 115.000. Dat is minder dan 1% van de gemiddelde liquiditeit in 2015.

Het rendement zal in 2016 naar verwachting verder afnemen. Voor banken is de rentevergoeding op deposito's inmiddels verworpen tot een kostbare vorm van klantenbinding.

Nu al wordt over spaartegoeden > € 10 miljoen geen rente meer vergoed en naar verwachting zullen de reguliere rentevergoedingen in de loop van 2016 verder dalen.

Bepalend voor de renteontwikkeling is het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De zogenaamde monetaire verruiming van de ECB heeft de afgelopen jaren geleid tot een daling van de rente, tot een inmiddels historisch laag niveau. Er zijn geen aanwijzingen die duiden op een aanpassing van het Europees monetair beleid, c.q. een opwaartse aanpassing van de interbancaire rentevoet op middellange termijn. Hoewel in de Verenigde Staten een voorzichtige omslag ingezet is, lijkt de angst voor een nieuwe recessie en deflatie in Europa bepalend te zijn voor handhaving van het ECB beleid.

De lage rentestand impliceert, behalve een teruglopend rendement, ook dat vrijwel geen beleggingsalternatieven voorhanden zijn binnen de kaders van de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO). De prijzen van bestaande renteproducten als staatsobligaties zijn hoog door de rentedaling van de afgelopen jaren en nieuwe uitgifte van schatkistpapier vindt plaats tegen minimale of zelfs negatieve rente.

Het ontbreken van beleggingsalternatieven leidt ertoe dat het jaarplan 2016 uitgaat van handhaving van liquiditeit in rekening couranten en spaartegoeden. Spreiding van de liquiditeit over de drie bancaire instellingen vindt op basis van een evenredige verdeling, dat wil zeggen zoveel als mogelijk op basis van 33 1/3 % per bank.

2.4 Vermogenspositie De Onderwijsspecialisten

Het weerstandsvermogen van beide onder de instelling ressorterende rechtspersonen toont de afgelopen jaren een stabiel verloop en ontwikkelt zich conform verwachting. De totale vermogenspositie van De Onderwijsspecialisten is solide en verhoudt zich één op één tot de landelijke gemiddelden. De administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen (AO-IB) dragen bij aan een valide bedrijfsmatige beheersing. Accountantskantoor Ernst & Young kwalificeert deze als "toereikend" (bron managementletter 2015).

In de onderstaande paragrafen wordt de vermogenspositie aan de hand van het referentiekader van de Commissie Don nader toegelicht.

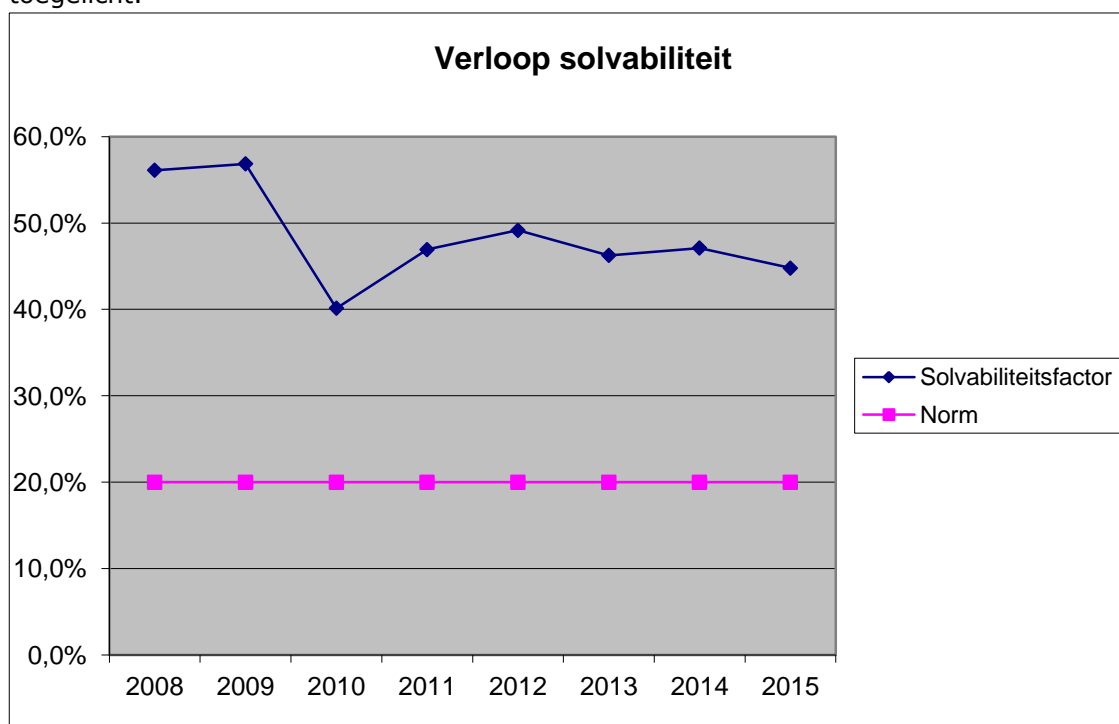
Kapitalisatiefactor

Het balanstotaal van Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking per 31 december 2015 bedraagt € 27,3 miljoen. Daarvan maakt een vordering op het Ministerie van OC&W ad € 2,4 miljoen deel uit vanwege nog te ontvangen voorschotten op toegekende subsidies. Voor de bepaling van de kapitalisatiefactor dient deze in mindering te worden gebracht op het balanstotaal. Hetzelfde geldt voor het private vermogen ad € 0,9 miljoen.

Het geschoonde balanstotaal ultimo 2015 bedraagt daarmee € 24,0 miljoen. De totale baten in 2015 bedragen € 47,8 miljoen. De kapitalisatiefactor 2015 bedraagt € 24,0 miljoen/ € 47,8 miljoen is 50% (2014: 44%). Dit is 15 procentpunten hoger dan de signaleringsgrens van 35%.

Solvabiliteit

In de volgende grafiek wordt het verloop van de solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) toegelicht.

Na een daling in 2010, vanwege de vorming van voorzieningen ten behoeve van de stelselwijziging Passend Onderwijs, heeft de solvabiliteit zich sinds 2011 hersteld tot een stabiele waarde rond de 45%. De solvabiliteit ligt ruim boven de kritische ondergrens van 20%, zoals geformuleerd door de Commissie Don.

Noodzakelijke financiële buffer uit hoofde van budgetbeheer

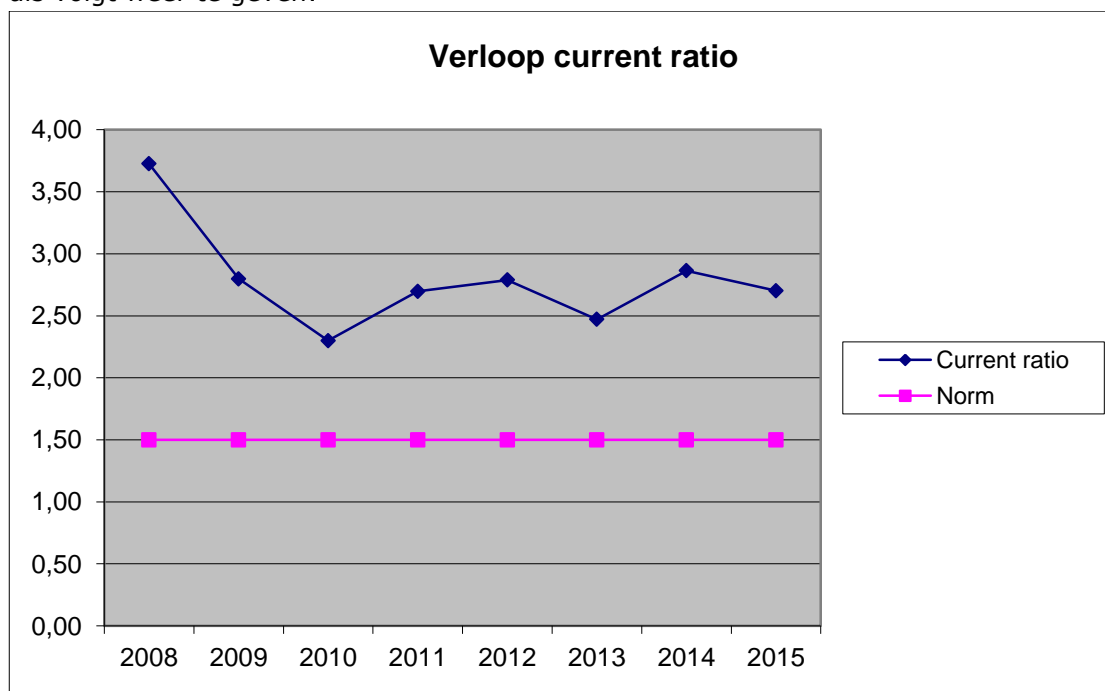
Naar aanleiding van het strategisch beleidsplan 2013-2016 is een risicoscan uitgevoerd. Op basis daarvan is bepaald dat het weerstandsvermogen 10% van de totale jaarinkomsten dient te bedragen. De belangrijkste risico's betreffen de volgende aandachtsvelden (met daaraan toegevoegd het streefpercentage buffervermogen):

- Daling leerlingaantallen	3,5%
- Arbeidsconflicten	1,5%
- Risico op overige baten	1,5%
- Financieel management	1,0%
- Overheidsmaatregelen	2,5%
Totaal percentage buffervermogen	10,0%

Op grond van het risicoprofiel van de organisatie is als bufferfunctie een eigen vermogen van € 5,0 miljoen minimaal noodzakelijk. De algemene reserve ultimo 2015 voldoet aan deze norm.

Liquiditeit

De current ratio ligt boven de normwaarde van 1,5. De beperkte daling van de ratio ten opzichte van 2014 komt voort uit investeringen in het kader van herhuisvestingsinitiatieven. Het verloop is als volgt weer te geven:

2.5 Toekomstverwachting en begroting 2016

De totale exploitatiesom 2016 van De Onderwijsspecialisten bedraagt € 64,2 miljoen. Dat is vrijwel gelijk aan de begrote exploitatiesom 2015. Voor 2016 wordt een overschot van € 0,4 miljoen begroot. De begroting kent een differentiatie binnen het kalenderjaar naar schooljaren en is als volgt weer te geven:

	Begroting schooljaar 2015-2016	Begroting schooljaar 2016-2017	Begroting 2016
	periode januari-juli	augustus-december	
Rijksbijdrage	€ 37.567.402	€ 25.210.597	€ 62.777.999
Overige	€ 836.036	€ 597.169	€ 1.433.204
	€ 38.403.438	€ 25.807.765	€ 64.211.203
Personeelskosten	€ 30.486.700	€ 20.888.832	€ 51.375.532
Ov. personeelskosten	€ 1.307.082	€ 869.246	€ 2.176.328
Pamb	€ 550.590	€ 340.421	€ 891.011
Afschrijvingen	€ 794.380	€ 567.414	€ 1.361.794
Huisvestingskosten	€ 2.562.672	€ 1.830.480	€ 4.393.153
Overige inst. lasten	€ 1.497.059	€ 1.069.328	€ 2.566.386
Vakgroepen	€ 639.917	€ 457.083	€ 1.097.000
Overige baten & lasten	-€ 55.417	-€ 39.583	-€ 95.000
	€ 37.782.983	€ 25.983.220	€ 63.766.203
Resultaat	€ 620.455	-€ 175.122	€ 445.000

Het overschot 2016 van € 445.000 valt uiteen in een bate over de 2e helft van schooljaar 2015-2016 van € 604.000 en een tekort over de eerste helft van schooljaar 2016-2017 van € 177.000. Per schooljaar 2016-2017 worden de effecten van de leerling-daling van oktober 2015 voor het eerst zichtbaar en dalen de inkomsten met € 3,8 miljoen. Omdat de schoolinrichting overwegend op basis van "t=o" plaatsvindt is sprake van een overschot in de eerste zeven maanden van 2016. Dit is te kwalificeren als incidenteel.

Het tekort in schooljaar 2016-2017 is toe te schrijven aan de meerkosten vanwege beleidsintensivering in 2016 tot een bedrag van € 400.000. Deze richten zich met name op expertiseontwikkeling met betrekking tot EMB en gedrag, arbeidstoeleiding en ICT.

2.6 Continuïteitparagraaf

De diverse stelselvoorziening van het kabinet Rutte III, waaronder Passend Onderwijs, de wet op de Jeugdzorg, de Participatiewet, de WMO, AWBZ en WLZ, hebben een grote impact op het meerjarenperspectief van De Onderwijsspecialisten. De veranderingen hebben grote gevolgen voor de bekostiging van onderwijs. De onzekerheid op welke manier de benodigde ondersteuning gefinancierd en vormgegeven moet worden is groot en is van wezenlijke invloed op de organisatie van ons onderwijs.

Met betrekking tot de financiële verwachtingen voor de komende drie (verslag)jaren zijn een tweetal ontwikkelingen bepalend, te weten de terugloop van leerlingen en de stelselwijziging Passend Onderwijs. Deze ontwikkelingen leiden de komende jaren tot een om- en afbouwdoelstelling. De effecten van krimp van het leerlingenaantal, Passend Onderwijs en bezuinigingen van de Rijksoverheid leiden tot een daling van de Rijksbijdrage en afbouw van werkgelegenheid. De meerjarenbegroting gaat uit van het volgende scenario met betrekking tot de ontwikkeling van leerlingaantallen en Passend Onderwijs in 2015-2019:

- Het aantal leerlingen van de cluster 3 scholen zal naar verwachting dalen van 2.055 per schooljaar 2015-2016 naar 1.942 per schooljaar 2017-2018. Het verloop is als volgt:

Schooljaar 2015-2016	2.055
Schooljaar 2016-2017	1.977
Schooljaar 2017-2018	1.942

- Per 1 augustus 2016 zijn de LGF middelen geheel overgedragen aan de samenwerkingsverbanden en vervalt de bestedingsplicht voor ambulante begeleiding. De omvang van ambulante begeleiding en zorgondersteuning vanaf schooljaar 2016-2017 bedraagt 75% van de huidige garantiebekostiging. De vraaguitval bedraagt 25%.
- De landelijke verevening voor verwijzing naar het speciaal onderwijs leidt vanaf 2017 tot een jaarlijkse daling van de Rijksbekostiging van naar verwachting 2%.
- Op basis van vervangende nieuwbouw voor scholen in Deventer (2016) en Arnhem (2017) wordt in de planperiode € 2,7 miljoen besteed aan materialisatie van scholen. Deze uitgaven komen ten laste van de bestemmingsreserve materialisatie.
- De materiële kosten dalen jaarlijks met 5% vanwege krimp van de organisatie.
- Vanwege afbouw van formatie wordt in de planperiode 2016-2018 € 1,3 miljoen onttrokken aan de voorziening Passend Onderwijs.

Dit scenario leidt de komende vier jaar tot een afbouw van 68 fte. De verwachte afbouw per schooljaar is als volgt:

Schooljaar 2016-2017	-52 fte
Schooljaar 2017-2018	-14 fte
Schooljaar 2018-2019	-2 fte
Totaal	- 68 fte

De personele afbouw zal naar evenredigheid verdeeld worden over onderwijzend, onderwijs-ondersteunend personeel en ondersteunend personeel. Uitgangspunt is dat de afbouw op basis van natuurlijk verloop wordt gerealiseerd. De Onderwijsspecialisten streven naar instandhouding van de werkgelegenheidsgarantie. Bij het handhaven van het werkgelegenheidsbeleid (en daarmee van de werkgelegenheidsgarantie voor medewerkers met een vaste aanstelling) gelden drie risico's:

1. Bij afbouw van tijdelijke arbeidsovereenkomsten en interne herplaatsing moet sprake zijn van een match tussen vereiste en beschikbare kwalificaties en competenties. Gezien de omvang van de afbouwdoelstelling is frictie bij herplaatsing onvermijdelijk.
2. De herplaatsingsmogelijkheden en arbeidsmarktperspectieven voor met name paramedische en administratieve functies zijn slecht. Mobiliteit van deze functiegroep vraagt om extra ondersteuning vanuit de middelen van de voorziening Passend Onderwijs.
3. Afbouw van tijdelijke arbeidsovereenkomsten kan leiden tot meerkosten vanwege wachtgeld verplichtingen (PF gelden). Gestreefd wordt naar minimale PF-kosten.

De risico's kunnen ertoe leiden dat de werkgelegenheidsgarantie in het gedrang komt. De werkgelegenheidsgarantie wordt daarom twee keer per jaar geëvalueerd. De Onderwijsspecialisten besteden in de planning & control cyclus expliciet aandacht aan risicomangement. De administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen zijn er op gericht de continuïteit van de organisatie te waarborgen. De effecten van de stelselwijziging Passend Onderwijs en een daling van het aantal leerlingen leidt tot de volgende meerjaren balans- en exploitatieprognose:

	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2018	31 december 2019
Materiële vaste activa	4.383.208	4.383.208	4.383.208	4.383.208
Vlottende activa	4.493.372	4.493.372	4.493.372	4.493.372
Liquide middelen	14.646.925	11.434.925	11.014.925	11.014.925
	23.523.505	20.311.505	19.891.505	19.891.505
Eigen vermogen	11.964.145	9.647.145	9.527.145	9.527.145
Voorzieningen	4.445.494	3.645.494	3.345.494	3.345.494
Langlopende schulden	555.493	555.493	555.493	555.493
Kortlopende schulden	6.558.373	6.463.373	6.463.373	6.463.373
	23.523.505	20.311.505	19.891.505	19.891.505
Rijksbijdrage	46.260.545	44.833.880	44.188.552	43.883.760
Overige baten	885.704	867.990	867.990	867.990
	47.146.250	45.701.870	45.056.542	44.751.750
Personeelskosten	39.858.339	39.326.959	38.484.631	38.059.839
Materiële kosten	6.691.911	6.691.911	6.691.911	6.691.910
Inrichting scholen bij nieuwbouw	300.000	2.000.000	0	0
	46.850.250	48.018.870	45.176.542	44.751.750
Resultaat	296.000	-2.317.000	-120.000	0

De solvabiliteit en kapitalisatiefactor zullen de komende drie jaar ruimschoots blijven voldoen aan de minimale normwaarden zoals gesteld door de commissie Don. De belangrijkste kengetallen ontwikkelen zich als volgt:

	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2018	31 december 2019
Solvabiliteit	51%	47%	48%	48%
Kapitalisatiefactor	43%	37%	37%	37%

Arnhem, juni 2016

College van Bestuur

Wim Ludeke,
Voorzitter

Hennie Loeffen,
Lid

3. Jaarrekening

3.1 Grondslagen voor waardering

3.1.1 Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen en Hoofdstuk 660 van de RJ bundel.

Het bestuur heeft het opstellen van de jaarrekening, de gehanteerde grondslagen voor waardering en de resultaatbepaling, gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de stichting. De rapporteringsvaluta betreft euro's. De jaarrekening van de Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking over het jaar 2015 presenteert een positief resultaat. Het werkkapitaal ultimo 2015 is positief. Bij ongewijzigd beleid zal de stichting in de komende jaren aan haar verplichtingen kunnen voldoen.

3.1.2 Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling

Tenzij anders vermeld worden activa en passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde historische kostprijs. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten zoals vorderingen, effecten en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Gebouwen

Van de gebouwen berust het juridisch eigendom bij het schoolbestuur en het economisch eigendom bij de verschillende gemeenten. De waarden van de gebouwen zijn om die redenen niet in de balans opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de lineair bepaalde afschrijving, op basis van de verwachte economische levensduur. Afschrijving van de activa vindt plaats vanaf het moment dat het object in gebruik wordt genomen. Alle duurzame activa en leermiddelen worden geactiveerd voor bedragen vanaf € 1.000.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Overzicht afschrijvingstermijnen	Jaren
Bedrijfsauto's	5
Audiovisuele middelen	5
Automatisering	5
Automatisering (infrastructuur)	5
Kantoormeubilair	10
Lesmethoden	4
Machines en hulpmiddelen	15
Overige inventaris	10
Schoolmeubilair	15

De verkregen investeringssubsidies worden als langlopende schuld verantwoord. Vrijval van deze subsidies vindt plaats op basis van afschrijving.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen voor oninbaarheid worden op basis van de dynamische methode bepaald. Debiteuren zijn gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van ingeschatte incurante vorderingen.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen verstaan. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen indien zij in feite, zij het eventueel met opoffering van rentebaten ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden als financiële vaste activa gerubriceerd.

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen wordt onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden gevormd voor specifieke doeleinden, bestemd door het bevoegd gezag.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de voorziening voor Ambtsjubilea. Deze is gebaseerd op de contante waarde van de verplichtingen. Voor (preventief) onderhoud aan de gebouwen wordt jaarlijks een bedrag ten laste van de exploitatie gedoteerd. Dit bedrag is vastgesteld aan de hand van de meerjaren onderhoudsplanning. Op basis van de meerjaren onderhoudsplanning (MOP, najaar 2015) is de benodigde omvang van de onderhoudsvoorziening en de daaraan gerelateerde jaarlijkse dotatie vastgesteld. De waardering is gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan 2015-2034.

Voor reorganisatiekosten vanwege Passend Onderwijs is een voorziening gevormd. De voorziening Passend Onderwijs zal worden aangewend voor uitstroom bevorderende maatregelen, begeleidingskosten bij de reorganisatie en afboeking van activa die buiten gebruik moet worden gesteld.

De voorziening spaarverlof is gevormd door de meer gewerkte uren dan de norm jaartaak en gewaardeerd tegen de werkelijke loonkosten. De voorziening vitaliteit geldt ter dekking van de verlofaanspraken in het kader van duurzame inzetbaarheid en de overgangsregeling BAPO.

De voorziening Ambtsjubilea is gebaseerd op RJ 271 'Personele Beloningen'. Op grond van deze richtlijnen moeten toezeggingen aan personeelsleden voor beloningen betaalbaar op termijn, zoals jubileum- en bepaalde pensioenuitkeringen, uit de balans van de onderwijsinstelling blijken. Werknemers maken op grond van de cao aanspraak op een uitkering bij 25 dienstjaren (een half maandsalaris) en bij 40 dienstjaren (een volledig maandsalaris). De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toezeggingen, met een rentevoet van 2%.

Schulden

Zowel de langlopende als de kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen, uitsluitend indien en voor zover een deugdelijk juridisch criterium beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen.

Pensioenen

Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hierdoor hebben werknemers op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het ABP. De Onderwijsspecialisten betaalt hiervoor premies waarvan een deel door de werkgever wordt betaald en een deel door de werknemer. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie (werkgeversdeel) wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds is 98,7 % (bron: website www.abp.nl april 2016). De minimale dekkingsgraad moet gemiddeld 105 bedragen. ABP komt op grond daarvan met een herstelplan. De Onderwijsspecialisten hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Onderwijsspecialisten hebben daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

De Staat van Baten en Lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarin de prestatie is geleverd c.q. waarop de prestatie betrekking heeft. De geormerkte rijksbijdragen en de meerjarige doelsubsidies worden gedurende de in de betreffende regeling opgenomen periode in de exploitatierekening verantwoord voor zover daadwerkelijk kosten gerealiseerd zijn.

Baten uit hoofde van Europese subsidies worden eerst als gerealiseerd aangemerkt nadat de subsidieafrekening is vastgesteld en goedgekeurd door Het Agentschap voor Europese subsidies. Bij de vaststelling van de opbrengsten wordt rekening gehouden met een her controle door de Europese Commissie tot 10 jaar na eerste toekenning.

Het Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar. Items die geen invloed hebben op de kasstromen worden niet meegenomen.

3.2 Balans (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 dec 2015	31 dec 2014
vaste activa		
Materiële vaste activa		
4.1 Inventaris en apparatuur	€ 2.671.235	€ 2.632.422
4.1 Overige materiële vaste activa	- 1.597.236	- 1.750.786
	€ 4.268.471	€ 4.383.208
vlottende activa		
Vorderingen		
4.2.1 Debiteuren	€ 1.053.284	€ 505.641
4.2.2 Ministerie van OCW	- 2.439.281	- 2.428.257
4.2.3 Overige vorderingen	- 2.033.000	- 182.436
4.2.4 Overlopende activa	- 617.017	- 377.038
	€ 6.142.582	€ 3.493.372
Liquide middelen	€ 16.885.967	18.028.925
Totaal Activa	€ 27.297.021	€ 25.905.505

PASSIVA	31 dec 2015	31 dec 2014
<i>Eigen vermogen</i>		
4.4.1 Algemene reserve	€ 5.823.444	€ 5.809.900
4.4.2 Bestemmingsreserves publiek	- 5.463.136	- 5.463.136
4.4.3 Bestemmingsfonds privaat	- 939.188	- 929.188
	€ 12.225.768	€ 12.202.224
<i>Voorzieningen</i>		
4.5.1 Onderhoudsvoorziening	€ 3.964.774	€ 3.341.890
4.5.2 Overige voorzieningen	- 2.586.423	- 2.845.525
	€ 6.551.197	€ 6.187.415
<i>Langlopende schulden</i>		
4.5.3 Investeringsubsidies	€ 551.514	€ 555.493
	€ 551.514	€ 555.493
<i>Kortlopende schulden</i>		
4.6.1 Crediteuren	€ 1.036.203	€ 987.943
4.6.3 Belasting, premies, sociale verzekeringen	- 1.851.080	- 1.547.166
4.6.4 Pensioenen	- 422.100	- 500.997
4.6.5 Overige schulden	- 376.530	- 379.977
4.6.6 Overlopende passiva	- 4.282.629	- 3.544.290
	€ 7.968.542	€ 6.960.373
Totaal Passiva	€ 27.297.021	€ 25.905.505

3.3 Staat van baten & lasten

Staat van baten & lasten	Begroot		
	2015	2015	2014
Baten			
5.1 Rijksbijdrage	€ 49.069.196	€ 46.427.393	€ 47.078.285
5.2 overige overheidsbijdragen en -subsidies	494.480	399.963	504.749
5.3 Overige baten	- 784.389	- 639.191	- 3.405.404
Totaal Baten	€ 50.348.065	€ 47.466.547	50.988.438
Lasten			
5.4 Personele lasten	€ 38.093.790	€ 37.687.380	€ 37.019.477
5.5 Overige personeelskosten	- 3.647.669	- 2.429.902	- 4.835.664
5.6 Personeels- en arbeidsmarktbeleid	- 1.108.333	- 695.500	- 1.155.544
5.7 Afschrijvingen	- 1.074.382	- 1.069.107	- 1.463.123
5.8 Huisvestinglasten	- 2.934.280	- 3.338.528	- 2.631.816
5.9 Overige lasten	- 3.540.489	- 2.903.433	- 3.410.000
Totaal lasten	€ 50.398.943	€ 48.123.850	€ 50.515.624
Saldo Baten & Lasten	€ -50.878	€ -657.303	€ 472.814
5.10 <i>Saldo financiële baten en lasten</i>	€ 74.422	€ 100.000	€ 112.913
Resultaat	€ 23.544	€ -557.303	€ 585.727

3.4 Kasstroomoverzicht

Kasstroom overzicht	2015	2014
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
- Saldo van baten en lasten, aanpassingen voor:	€ -50.878	€ 472.814
<i>Afschrijvingen</i>	- 1.093.363	- 1.485.733
<i>mutatie voorzieningen</i>	- 363.782	- 935.414
	€ 1.457.145	€ 2.421.147
- Veranderingen in vlottende middelen		
<i>Vorderingen</i>	- -2.649.210	- 75.574
<i>Schulden</i>	- 1.004.190	- -732.796
	-1.645.020	-657.222
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	€ -238.753	€ 2.236.739
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>		
- Ontvangen interest	€ 74.422	€ 112.913
- Betaalde interest en bankkosten	-	-
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	€ 74.422	€ 112.913
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
- Investerings materiële vaste activa	€ -985.541	€ -1.133.632
- Desinvesterings materiële vaste activa	- 6.916	-
- Mutaties eigen vermogen	-	-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	€ -978.627	€ -1.133.632
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
- Toename langlopende schulden	€	€
- Aflossing langlopende schulden	-	-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	€ 0	€ 0
<i>Liquide middelen</i>		
- Beginstand liquide middelen	€ 18.028.925	€ 16.812.905
- Mutatie liquide middelen	- -1.142.958	- 1.216.020
Totaal	€ 16.885.967	€ 18.028.925

3.5 Toelichting balans

3.5.1 Materiële vaste activa

De omvang van de materiële vaste activa per 31 december 2015 bedraagt € 4,3 miljoen. De materiële vaste activa omvatten met name meubilair en inrichting van scholen. Daarnaast worden onderwijsleermiddelen, automatiseringsapparatuur, installaties en bedrijfsauto's geactiveerd. De bedrijfsauto's betreffen de vervoermiddelen van de onderhoudsdienst. De materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	aanschafwaarde 31-12-2014	cumulatieve afschrijvingen 31-12-2014	boekwaarde 1-1-2015	investering 2015	desinvestering 2015	afschrijvingen 2015	boekwaarde 31-12-2015
Machines en installaties	235.470	199.806	35.664	10.052	1.310	7.227	37.179
Meubilair en overige inrichting	4.146.547	2.475.175	1.671.372	145.617		262.076	1.554.913
Inventaris beheer	2.363.771	1.438.385	925.386	316.591	5.606	157.228	1.079.143
Hardware	5.455.952	3.933.153	1.522.799	412.218		563.318	1.371.699
Onderwijsleerpakketten	1.789.271	1.561.284	227.987	101.064		103.514	225.537
Bedrijfswagens	24.425	24.425					
Telefooncentrale	3.142	3.142					
TOTAAL	14.018.579	9.635.371	4.383.208	985.541	6.916	1.093.363	4.268.471

De investeringen in 2015 bedragen bijna € 1,0 miljoen (vorig jaar € 1,1 miljoen). Daarvan heeft 42% betrekking op investeringen in de ICT infrastructuur en lesgebonden ICT-voorzieningen. Daarnaast is sprake van investering in het nieuwe onderkomen van de Hamalandschool, vervangingsinvesteringen van technisch afgeschreven activa.

3.5.2 Vorderingen

De vorderingen zijn als volgt te specificeren:

Overzicht vorderingen	31-dec-15		31-dec-14	
Debiteuren	€	1.053.284	€	505.641
Ministerie OCW	-	2.439.281	-	2.428.257
Overige vorderingen	-	2.033.000	-	182.436
Overlopende activa	-	617.017	-	377.038
Totaal	€	6.142.582	€	3.493.372

In de volgende paragrafen worden de vorderingen nader toegelicht.

3.5.2.1 Debiteuren

Per 31 december 2015 bedragen de debiteuren in totaal € 1.053.284. De debiteuren betreffen voor het merendeel vorderingen op ketenpartners als collega onderwijsinstellingen, gemeenten en instellingen voortkomend uit samenwerking op het gebied van personele inzet en huisvesting. Het betreft onder meer vorderingen op samenwerkingsverbanden PO en VO, revalidatiecentrum Klimmendaal en 's Heerenloo. Veruit het merendeel van de vorderingen heeft een afloop in het eerste kwartaal 2016.

Voor mogelijke oninbaarheid is een voorziening getroffen van € 55.000.

3.5.2.2 Ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschappen

De (langlopende) vordering op het Ministerie van OC&W betreft nog te ontvangen voorschotten op toegekende subsidies. De maandelijkse bevoorschotting van het Ministerie loopt achter bij de aan een kalenderjaar toe te rekenen opbrengsten. De bevoorschotting in de periode augustus - december blijft achter bij de toekenning. Deze achterstand wordt in de eerste maanden van het volgende jaar ingelopen. De vordering per 31 december 2015 bedraagt € 2,4 miljoen.

De vordering is als volgt te specificeren:

	Subsidie	Te ontvangen	Ontvangen	Vooruit ontvangen	Vordering
	2015-2016	aug-dec 2015	aug-dec 2015	Overige	31 dec 2015
Totaal	35.798.501	14.916.042	12.369.618	107.143	2.439.281

Van de Rijksbijdrage 2015 heeft € 2,9 miljoen betrekking op VO-onderwijs. De verdeling PO en VO is als volgt te specificeren:

Specificatie Rijksbijdrage Passend Onderwijs en Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs
<i>Lumpsumvergoedingen</i>		
- personeel	€ 2.563.975	€ 38.256.096
- materieel	- 273.762	- 4.868.406
Totaal normatieve bijdragen OCW	€ 2.837.737	€ 43.124.502
Totaal overige subsidies OCW	- 87.997	- 3.018.960
Totaal	€ 2.925.734	€ 46.143.462

3.5.2.3 Overige vorderingen

De overige vorderingen bedragen € 2.033.000 en zijn als volgt te specificeren:

Overzicht overige vorderingen	31 dec 2015	31 dec 2014
Gemeenten	€ 540.342	€ 141.962
Projecten	- 206.303	-
Rekening courant PU cluster IV	1.286.355	
REC Groot Gelre	-	40.474
Totaal	€ 2.033.000	€ 182.436

De vorderingen op gemeenten bestaan voor het merendeel uit voorgeschoten uitgaven voor herhuisvesting en verbouwing van scholen. De voorgeschoten uitgaven worden periodiek in rekening gebracht bij de betrokken gemeenten en zijn gebaseerd op te voren gemaakte afspraken.

De vordering gemeenten per 31 december is als volgt opgebouwd:

Overzicht opbouw vorderingen gemeenten	
Arnhem : Tijdelijke huisvesting VSO Middachtensingel	€ 536.954
Aalten : Onderzoek IKC	- 3.388
Totale vordering gemeente	€ 540.342

De vorderingen uit hoofde van projecten betreft voorgeschoten bouwkosten ten behoeve van vervangende nieuwbouw voor school De Linde in Deventer. De nieuwbouw van het IKC zal in het najaar van 2016 afgerond worden. Bouwkosten worden gedragen door de betrokken gemeente.

Het saldo van de rekening courantrelatie met Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem e.o.is begin januari 2016 vereffend. Het REC Groot Gelre is eind 2015 opgeheven en het eindsaldo is vereffend onder de leden.

3.5.2.4 Overlopende activa

De overlopende activa bedragen per 31 december 2015 € 617.017 en zijn als volgt te specificeren:

Overzicht overlopende activa	31 dec 2015		31 dec 2014	
Vooruitbetaalde kosten	€	160.693	€	185.316
Rente spaarvormen	-	37.982	-	89.461
Doorbelaaste kosten medegebruik	-	37.507	-	34.324
Detachering	-	115.442	-	67.073
Groeibekostiging SWV	-	226.383		
Overige	-	39.010	-	864
Totaal	€	617.017	€	377.038

Op basis van de herziene wettelijke uitgangspunten voor het bekostigen van tussentijdse groei is bijdrage voor tussentijdse instroom in rekening gebracht bij het plaatsende samenwerkingsverband. De overlopende activa zijn alle verrekend in het 1^e kwartaal van 2016.

3.5.3 Liquide middelen

De liquide middelen per 31 december 2015 zijn als volgt samengesteld:

Overzicht liquide middelen	31 dec 2015		31 dec 2014	
Kassen	€	11.008	€	12.412
Rekening courant banken	-	6.833.163	-	3.426.244
Spaarrekeningen; direct opeisbaar	-	10.041.796	-	14.590.269
Totaal	€	16.885.967	€	18.028.925

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van De Onderwijsspecialisten.

3.5.4 Eigen Vermogen

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ 660) wordt binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar privaat en publiek gevormd eigen vermogen. De samenstelling en het verloop van het eigen vermogen is als volgt samen te vatten:

Overzicht eigen vermogen	Stand per		Resultaat	Stand per		
	31-dec-14			31-dec-15		
Algemene Reserve						
- Algemeen	€	5.809.900	€ €	13.544	€	5.823.444
Subtotaal algemene reserve	€	5.809.900	€ €	13.623	€	5.823.523
Bestemmingsreserves publiek						
- BAPO	€	1.196.419	€ €		€	1.196.419
- reserve materialisatie nieuwbouw	-	861.855	- -		-	861.855
- reserve onderwijsvernieuwingen	-	2.502.749	- -		-	2.502.749
- reserve Passend Onderwijs	-	902.113	- -		-	902.113
Subtotaal bestaande reserve publiek	€	5.463.136	€ €	0	€	5.463.136
Bestemmingsreserves privaat						
- bestemmingsfonds privaat	-	929.188	- -	10.000	-	939.188
Subtotaal bestaande reserve privaat	€	929.188	€ €	10.000	€	939.188
Totaal Eigen Vermogen	€	12.202.224	€ €	23.544	€	12.225.768

In de volgende paragrafen worden de onderdelen nader toegelicht.

3.5.4.1 Algemene reserve

De algemene publieke reserve is opgebouwd uit de exploitatie-uitkomsten op personele en materiële subsidies, alsmede de subsidie voor Personeel- en Arbeidsmarktbeleid (Pamb). De algemene reserve per 31 december 2015 bedraagt € 5.823.444 en dient als buffervermogen. Het resultaat 2015 is toegevoegd aan de algemene reserve.

3.5.4.2 Bestemmingsreserves

Er wordt een onderscheid gemaakt naar bestemmingsreserves (vorming op initiatief van bestuurder) en bestemmingsfondsen (vorming op initiatief van een geldverstrekker). Per 31 december 2015 is alleen sprake van bestemmingsreserves.

Het betreft de volgende reserves:

Reserve duurzame inzetbaarheid

Deze bestemmingsreserve (voorheen BAPO) is vanwege de aangepaste regeling RJ660 in 2010 gevormd. De bestemmingsreserve heeft ten doel (cao bepaalde) vitaliteitsaanspraken van personeel toekomstig te borgen.

Reserve Onderwijsvernieuwing

Deze reserve is gevormd om onderwijs vernieuwende activiteiten te initiëren en te waarborgen, onafhankelijk van de financiële resultaten. De reserve wordt aangewend volgens een aanvraag- en toewijzingsreglement.

Reserve Passend Onderwijs

Deze reserve is gevormd vanwege de stelselwijzing Passend Onderwijs. Het stelsel impliceert een landelijke verevening van leerling plaatsing in het speciaal onderwijs. Voor de afbouw van de organisatie, vanwege deze verevening, is reservering van middelen noodzakelijk. Voorzien wordt een afbouw van de organisatie de komende jaren. Voor de afbouw van ambulante begeleiding vanwege het stelsel Passend Onderwijs is een voorziening gevormd.

Reserve materialisatie nieuwbouw

Deze reserve is gevormd ten behoeve van de inrichting van scholen bij vervangende nieuwbouw.

3.5.4.3 Bestemmingsfonds privaat

Op basis van in het verleden ontvangen legaten en giften, bedraagt het private vermogen ultimo 2015 € 939.188. Het privaat vermogen maakt deel uit van het buffervermogen van de instelling, maar is beschikbaar voor aanwending voor niet direct onderwijs gebonden investeringen, vernieuwingsactiviteiten en cofinanciering. De rentebaten over de private reserve zijn in 2015 toegevoegd. Een batig saldo op de ouderbijdragen en kosten wordt normaliter toegevoegd aan de reserve. Het saldo van de ouderbijdragen minus de kosten was in 2015 per saldo verwaarloosbaar.

3.5.5 Voorzieningen

Het totaal aan voorzieningen per 31 december 2015 bedraagt € 6,5 miljoen en is als volgt te specificeren:

Overzicht voorzieningen	Stand per		Dotaties	Onttrekkingen / vrijval	Stand per			
	€	31-dec-14			€	31-dec-15	€	
Voorzieningen								
Voorzieningen onderhoud	€	3.341.890	€	1.155.657	€	532.773	€	3.964.774
<i>Overige:</i>								
- Passend Onderwijs	€	1.264.988	€		€	55.627	€	1.209.361
- spaarverlof	-	382.362	-	3.889			-	386.251
- vitaliteit	-	464.144	-			232.072	-	232.072
- ambtsjubilea	-	734.031	-	24.708		0	-	758.739
Totaal voorzieningen	€	6.187.415	€	1.184.254	€	820.472	€	6.551.197

3.5.5.1 Onderhoudsvoorziening (looptijd > 5 jaar)

De voorziening wordt getroffen ter dekking van toekomstige onderhoudsuitgaven aan de gebouwen. Op basis van een 10-jarige onderhoudsplanning zijn de jaarlijkse lasten voor instandhouding berekend. In het najaar van 2015 is de onderhoudsplanning herijkt, gebaseerd op de huisvestingsvisie en de doordecentralisatie voor het buitenonderhoud.

In de jaarlijkse exploitatiebegrotingen van de scholen wordt daarnaast rekening gehouden met klein onderhoud.

3.5.5.2 Overige voorzieningen

Voorziening Passend Onderwijs (looptijd 1-5 jaar)

De in 2010 gevormde voorziening Passend Onderwijs zal worden aangewend voor uitstroom bevorderende maatregelen, begeleidingskosten bij de reorganisatie vanwege de stelselwijziging Passend Onderwijs. In 2015 is € 55.627 onttrokken aan de voorziening. De onttrekking had betrekking op de kosten van bovenschoolse mobiliteit en de kosten van het mobiliteitsbureau.

Voorziening ambtsjubilea (looptijd > 5 jaar)

Op grond van richtlijn RJ660 is ultimo 2015 een voorziening jubilea gratificaties opgenomen voor een bedrag van € 758.739.

Voorziening vitaliteit (looptijd > 5 jaar)

Op grond van de cao 2014 is ultimo 2014 een nieuwe voorziening duurzame inzetbaarheid gevormd. De voorziening geldt ter dekking van de nieuw vastgestelde verlofregeling, inclusief de afspraken over de overgangsregeling BAPO.

Voorziening spaarverlof (looptijd > 5 jaar)

De voorziening is ingesteld om de te verwachten lasten te kunnen bekostigen voor de vervanging van medewerkers, die de door hun gespaarde uren in de vorm van verlof opnemen. De reserve wordt gevoed op basis van meer gewerkte uren dan de norm jaartaak. Uren worden gewaardeerd tegen de werkelijke loonkosten.

3.5.5.3 Langlopende schulden

De langlopende schulden bestaan uit vooruit ontvangen investeringssubsidies van gemeenten vanwege de eerste inrichting. Op basis van de afschrijvingen van de geactiveerde investeringen voor eerste inrichtingen wordt de schuld jaarlijks verminderd met de afschrijvingslasten.

3.5.6 Kortlopende schulden

Het totaal aan kortlopende schulden per 31 december 2015 bedragen € 8,0 miljoen en zijn als volgt samengesteld:

Overzicht kortlopende schulden	31 dec 2015	31 dec 2014
Crediteuren	€ 1.036.203	€ 987.943
Belastingen & premies sociale verzekeringen	- 1.851.080	- 1.547.166
Pensioenen	- 422.100	- 500.997
Overige schulden	- 376.530	- 379.977
Overlopende passiva	- 4.282.629	- 3.544.290
Totaal	€ 7.968.542	€ 6.960.373

In de volgende paragrafen worden de kortlopende schulden toegelicht.

3.5.6.1 Crediteuren

De openstaande crediteuren per 31 december 2015 bedragen € 1.036.203. Het betreft alle reguliere handelscrediteuren en openstaande schulden vanwege samenwerkingsovereenkomsten met derden.

3.5.6.2 Belastingen & premies sociale verzekeringen

Per 31 december 2015 is de schuld uit hoofde van belastingen en premies sociale verzekeringen als volgt te specificeren:

	31 december 2015		31 december 2014	
Loonheffing	€	1.735.296	€	1.446.677
Ziektewet / UWV-uitkeringen	-	91.829	-	91.829
BTW		23.265		8.240
Overige	-	690	-	419
Totaal	€	1.851.080	€	1.547.165

De schuld ziektewet/UWV uitkeringen betreft terug te betalen zwangerschapsuitkeringen aan het Ministerie van OC&W. Deze is in 2015 niet geïnd.

3.5.6.3 Pensioenen

De schuld pensioenen per 31 december 2015 bedraagt € 422.100. Het betreft nog af te dragen pensioenpremies aan het ABP over 2015.

3.5.6.4 Overige schulden

Per 31 december 2015 zijn de overige schulden als volgt te specificeren:

	31 december 2015		31 december 2014	
Projecten / Rekening courant Cluster IV	€		€	292.246
Uniek Sporten	-	27.702	-	47.450
Kunst & cultuurproject Provincie Gelderland	-	35.018	-	13.971
Ouderverenigingen & Overige	-	100.946	-	26.310
Arrangementsvergoeding SWV		212.864		
Totaal	€	376.530	€	379.977

De schulden uit hoofde van projecten betreffen in het bijzonder het project Uniek Sporten, voor zowel de eigen regio als landelijke activiteiten. Het kunst & cultuurproject van de Provincie Gelderland betreft een voortgezet project op basis van een subsidie voor de periode 2011-2013. Het kunst & cultuur project is in 2013 afgerond en afgerekend met de Provincie op basis van een door de accountant gecertificeerde eindafrekening.

De arrangementsvergoedingen van samenwerkingsverbanden betreft een toekenning van samenwerkingsverband Gelderse Vallei ten behoeve van begeleidingskosten voor kinderen met een autistische beperking. De vergoeding is uitgekeerd voor schooljaar 2015-2016, en is in december 2015 toegekend.

3.5.6.5 Overlopende passiva

Per 31 december 2015 zijn de overlopende passiva als volgt te specificeren:

	31 december 2015	31 december 2014
<i>Nog te betalen:</i>		
- Salarissen	€ 19.397	€ 16.976
- Vakantietoeslag	- 1.279.845	- 1.269.408
<i>Nog te besteden:</i>		
- Prestatiebox	€ 461.470	€ 365.650
- LECSO inzake Het Congres	- 74.269	-
- Doelsubsidies gemeenten	- 250.943	- 292.906
- ESF-gelden	- 604.263	- 624.263
<i>Overige:</i>		
- Vooruit ontvangen gelden	€ 695.187	€ 513.221
- Overige nog te betalen kosten	- 897.255	- 461.866
-		
Totaal	€ 4.282.629	€ 3.544.290

Te betalen salarissen betreft na te betalen onkostenvergoedingen over 2015 aan personeel. De reservering vakantietoeslag betreft de verplichting op basis van opgebouwde rechten per 31 december 2015.

De specificatie van nog te besteden middelen betreft met name bevoorschotting op lopende projecten in het kader van het Europees Sociaal Fonds. Eerst na controle en vaststelling van de projecten worden de voorschotten als baten verwerkt. De middelen uit hoofde van de Prestatiebox betreft een doeluitkering die op basis van het meerjaren opleidingsplan tot besteding komt.

De gemeentelijke doelsubsidies betreffen vooruit ontvangen bouwbijdragen. De overige nog te betalen kosten per 31 december 2015 betreffen diverse nog te betalen kosten en vooruit ontvangen betalingen, waaronder kosten voor de accountant en voor inleen van personeel.

3.5.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voor de komende jaren hebben De Onderwijsspecialisten zich aan de navolgende contracten gecommitteerd:

- Een huurcontract kopieerapparatuur voor alle scholen/sectoren gedurende vijf jaar, voor komend jaar is de verplichting in deze € 81.000.
- Twee bedrijfsauto's geleased voor een periode voor vijf jaar (ingangsdatum 2015).
- Een huurovereenkomst voor een kantoorlocatie aan de Vossenstraat tot 1 april 2023.

3.5.8 Verbonden partijen

De Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperkingen en de Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem en omstreken vormen een bestuurlijke Personele Unie. De kosten van het ondersteunend bedrijf worden toegerekend aan elk van de partners op basis van gemene rekening.

Het College van Bestuur van De Onderwijsspecialisten maakt deel uit van het bestuur van een zeventiental samenwerkingsverbanden in het kader van Passend Onderwijs. Omdat er geen sprake is van ingebracht vermogen en "power to control" vindt geen consolidatie plaats.

3.6 Toelichting Staat van Baten & Lasten 2015

In 2015 is een batig exploitatieresultaat van € 24.000 gerealiseerd, ten opzichte van een begroot resultaat van -/€ 226.000 (exclusief begrote eenmalige huisvestingskosten).

3.6.1 Rijksbijdrage

In 2015 is aan Rijksbijdragen € 49,1 miljoen (vorig jaar € 47,1) gerealiseerd. De Rijksbijdragen zijn als volgt te specificeren:

Overzicht Rijksbijdrage	2015	Begroting 2015	2014
Rijksbijdrage OCW			
- personeel	€ 39.248.320	€ 36.362.746	€ 40.081.268
- personeels-/arbeidsmarktbeleid (Pamb)	- 1.571.751	- 1.450.697	- 2.083.258
- materieel	- 4.671.659	- 4.666.417	- 4.260.391
Totaal Rijksbijdrage	€ 45.491.730	€ 42.479.860	€ 46.424.917
Overige subsidies OCW			
- niet-geormerkte OCW	- 3.577.466	- 3.947.532	- 653.368
Totaal overige subsidies OCW	€ 3.577.466	€ 3.947.532	€ 653.368
Totaal Rijksbijdragen	€ 49.069.196	€ 46.427.392	€ 47.078.285

De Rijksbijdrage is ten opzichte van het voorgaande jaar met 1,9% afgenomen. Vanwege een gewijzigde presentatie van opbrengsten van samenwerkingsverbanden zijn de opbrengsten hoger dan begroot.

Van de Rijksbijdrage 2015 heeft € 2,9 miljoen betrekking op VO-onderwijs. De verdeling PO en VO is als volgt te specificeren:

Specificatie Rijksbijdrage Passend Onderwijs en Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs
Lumpsumvergoedingen		
- Personeel	€	€
- Materieel	-	-
Totaal normatieve bijdragen OCW	€	€
Totaal overige subsidies OCW	-	-
Totaal	€ 2.925.734	€ 43.277.829

3.6.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies

De baten zijn als volgt te specificeren:

Overige overheidsbijdragen en subsidies	2015	Begroting 2015	2014
Gemeentelijke bijdragen en subsidies			
- Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	€ 494.480	€ 399.963	€ 504.749
Totaal Rijksbijdragen	€ 494.480	€ 399.963	€ 504.749

3.6.3 Overige baten

In 2015 is € 0,78 miljoen gerealiseerd aan overige baten. Vanwege ESF baten in 2014 waren de overige opbrengsten in het voorgaande jaar aanmerkelijk hoger. De overige opbrengsten zijn als volgt te specificeren:

Overzicht overige baten	2015	Begroting 2014	2014
- Ouderbijdrage	€ 73.134	€ 56.416	€ 76.387
- ESF-opbrengsten	- 20.000	- 25.000	- 1.447.333
- Het Congres	- 20.935	- 0	- 151.078
- AWBZ bijdragen / bijdragen swv	- 0	- 0	- 1.087.812
- NAH centrum	- 232.794	- 10.000	- 160.140
Overige dienstverlening	437.526	547.775	432.887
- Goodwill verkrijging Oranjeschelp	-	-	49.767
Totaal	€ 784.389	639.191	€ 3.405.404

De ouderbijdragen betreffen bijdragen voor speciale activiteiten als zomerkampen en feestdagen. De subsidie voor gymzalen is feitelijk gelijk aan de voorgaande jaren.

De opbrengsten uit verhuur betreffen met name doorbelaste huur, bijkomende kosten en facilitaire diensten van school gebonden gebruiksruidten aan derden (met name Klimmendaal en MEE).

De congresbaten betreft nagekomen baten over het georganiseerde congres in 2014. De organisatie, inclusief de exploitatie, van Hét Congres is in 2015 overgedragen aan LECSO.

In 2015 zijn geen ESF projecten vastgesteld. Lopende projecten betreffen ESF actie 2013-2014 en ESF actie 2014-2016. De bijdragen van samenwerkingsverbanden betreffen arrangementsvergoedingen voor extra ondersteuning en groeibekostiging.

Opbrengsten uit overige dienstverlening betreffen diverse doorbelaste kosten, waaronder overheveling van Rijksbijdragen bij herplaatsing van leerlingen binnen de personele unie.

3.6.4 Personele lasten

Het totaal aan directe loonkosten 2015 bedraagt € 42,8 miljoen. Ten opzichte van 2014 zijn de loonkosten afgenomen met 0,2 miljoen. De gemiddelde personele bezetting daalde in 2015 met 47 fte. In 2015 is gemiddeld 627 fte ingezet (2014 673 fte). Er heeft in 2015 een cao aanpassing plaatsgevonden. De meerkosten van de nieuwe cao bedragen 0,4 procentpunt. De terugloop van de personele bezetting vereffent de meerkosten in 2015.

Specificatie personele lasten	2015	Begroting 2015	2014
4.1.1 Lonen en salarissen			
- Brutolonen en salarissen	€ 31.012.774	€ 37.687.380	€ 29.758.494
- Sociale lasten	- 3.903.360	- 0	- 3.741.714
- Pensioenpremies	- 3.673.700	- 0	- 4.146.904
Totaal Lonen en salarissen	€ 38.589.834	€ 37.687.380	€ 37.647.112
4.1.2 Overige personele lasten			
- dotaties personele voorzieningen	- 203.475	- 0	- 689.854
- overige personele lasten	- 94.552	- 160.670	- 55.366
- personeel niet in loondienst	- 3.269.466	- 1.776.532	- 3.595.599
- Reiskosten woon-werk	- 266.165	- 235.400	- 238.570
- Dienstreizen	- 220.961	- 257.300	- 256.275
Totaal Overige personele lasten	3.647.669	2.429.902	4.835.664
Personeel en arbeidsmarktbeleid:			
- kosten ARBO	- 144.106	- 138.800	- 142.475
- congressen / seminars	- 117.727	- 49.100	- 91.208
- deskundigheidsbevordering	- 846.500	- 507.600	- 921.861
Totaal Personeel en arbeidsmarktbeleid	€ 1.108.333	€ 695.500	€ 1.155.544
4.1.3 Af: uitkeringen	- 496.044	- 0	- 627.635
Totaal	€ 42.849.792	€ 40.812.782	€ 43.010.685

Vanwege een gewijzigde presentatie van de doorbelaste personeelskosten aan samenwerkingsverbanden zijn de gerealiseerde personeelskosten hoger begroot.

3.6.5 Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

De bestuurlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders betreffen de Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking en de Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem en omstreken. De bestuurders zijn aangesteld binnen de Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking. De bezoldiging wordt op basis van opdrachten verrekend tussen de afzonderlijke Stichtingen.

Een specificatie van de bezoldiging is opgenomen in bijlage 5.3

De leden van de Raad van Toezicht van de instelling ontvingen in 2015 een vergoeding voor hun werkzaamheden conform onderstaande richtlijn.

- Lid Raad van Toezicht: € 2.000,- per jaar.
- Lid Raad van Toezicht, incl. lid commissie: € 2.500,- per jaar.
- Voorzitter Raad van Toezicht: € 3.000,- per jaar.

3.6.6 Afschrijvingen

In 2015 bedroegen de afschrijvingslasten € 1,07 miljoen. De afschrijvingslasten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie afschrijvingen	2015	Begroting 2015	2014
Bedrijfsauto's	€ 7.546	€ 7.546	€ 0
Beheer inventaris	- 157.228	- 176.583	- 196.978
Hardware	- 563.318	- 486.022	- 534.048
Machines & installaties	- 7.227	- 6.757	- 9.001
Meubilair	- 262.076	- 297.873	- 302.656
Onderwijsleerpakketten	- 103.514	- 94.326	- 118.355
Subtotaal afschrijvingen	- 1.093.363	- 1.069.107	- 1.161.038
Afschrijving investeringssubsidies	- 18.004	0	- 22.610
Boekverlies	- 977	0	324.695
Totaal	€ 1.074.382	€ 1.069.107	€ 1.463.123

De gerealiseerde afschrijvingen 2015 zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot vanwege een inhaalafschrijving in 2014. Ten gunste van de afschrijvingskosten komt een vrijval uit toegekende investeringssubsidies.

3.6.7 Huisvestingslasten

In 2015 bedroegen de huisvestingslasten € 2,93 miljoen, € 0,3 miljoen meer dan gerealiseerd in 2014. Ten opzichte van de begroting is sprake van een daling van ruim € 0,4 miljoen. In de begroting werden de kosten begroot voortkomend uit eenmalige kosten vanwege een herhuisvestingsinitiatief in Oost Gelderland. De kosten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie huisvestingslasten	2015	Begroting 2015	2014
Energie en heffingen	€ 570.906	€ 708.600	€ 770.593
Eenmalige huisvestingskosten de Toekomst	-	-	-
Huur gebouwen en overige kosten	- 430.495	- 723.930	- 309.440
Onderhoud gebouwen	- 1.346.338	- 1.356.898	- 970.917
Schoonmaakkosten	- 586.541	- 549.100	- 580.866
Totaal	€ 2.934.280	€ 3.338.528	€ 2.631.816

3.6.8 Overige lasten

De overige instellingslasten 2015 bedragen € 3.540.000, inclusief de kosten van leermiddelen van € 734.000. In 2014 bedroegen de overige lasten € 3.410.000. De overige lasten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie overige lasten	2015	Begroting 2015	2014
Abonnementen	€ 41.196	€ 34.070	€ 41.115
Accountantskosten	- 29.478	- 0	- 13.177
Administratieve beheerskosten	- 188.049	- 136.950	- 150.362
Advies- en onderzoekskosten	- 331.610	- 135.875	- 295.315
Representatiekosten	- 185.646	- 128.450	- 220.281
Communicatiekosten	- 146.908	- 158.700	- 185.881
Drukwerk (briefpapier etc.)	- 93.814	- 111.500	- 100.749
ESF-kosten	- 85.535	- 16.150	- 49.790
Huishoudelijke uitgaven	- 118.757	- 98.900	- 116.889
Kantinekosten	- 195.028	- 143.750	- 160.668
Kantoorartikelen	- 49.793	- 44.950	- 56.901
Kosten Het Congres	-	-	- 96.000
Lesmaterialen	- 734.257	- 962.905	- 724.567
Doorbelaste plaatsingskosten leerlingen	- 92.161	0	- 52.314
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	- 55.000	0	-
Onderhoud inventarissen	- 119.252	- 20.650	- 33.733
Onderhoud software en computerbenodigdheden	- 430.244	- 277.275	- 505.735
Overige instellingskosten	- 176.777	- 201.589	- 104.338
Contributies	- 146.785	- 81.119	- 106.713
Porti	- 38.921	- 39.100	- 40.441
Reproductiekosten	- 155.994	- 198.250	- 220.197
Telefoon	- 125.284	- 113.250	- 134.834
Totaal	€ 3.540.489	€ 2.903.433	€ 3.410.000

De kosten van de accountant worden positief beïnvloed door de vrijval van een reservering uit voorgaande jaren. Het accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

	2015		2014	
1 Controle jaarrekening	€	29.478	€	13.177
2 Overige controle werkzaamheden	-		-	
4 Niet controle diensten	-		-	
Totaal	€	29.478	€	13.177

3.6.9 Financiële baten

De financiële baten betreffen rentebaten over bancaire tegoeden. Er hebben in 2015 geen beleggingsactiviteiten plaatsgevonden.

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring

(controleverklaring zie volgende pagina)

4.2 Resultaat

Het resultaat van € 23.544 is als volgt verwerkt in het eigen vermogen:

- Algemene reserve	€ 13.544 (toevoeging)
- Bestemmingsreserve Privaat	€ <u>10.000</u> (toevoeging)
Totaal mutatie eigen vermogen	€ 23.544

4.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen plaatsgevonden die van invloed zijn op het beeld van de jaarrekening.

5. BIJLAGEN onderdeel uitmakend van de jaarrekening

5.1 Algemene instellingsgegevens

De Onderwijsspecialisten bestaat sinds 1 januari 2012 uit een Personele Unie tussen 'Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking' voor cluster 3 onderwijs en 'Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem en omstreken' voor cluster 4 onderwijs. Beide Stichtingen hebben dezelfde Raad van Toezicht, College van Bestuur, ondersteunende diensten en het organisatie-onderdeel Dienstverlening. Gezamenlijke opereren zij vanuit de naam De Onderwijsspecialisten. Hiermee zijn de kwaliteiten van beide onderwijsinstellingen verenigd in één onderwijsorganisatie.

Statutaire naam: Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking.

De verkorte naam: *De Onderwijsspecialisten*.

De Stichting is opgericht bij notariële akte de dato 3 november 1994. De statuten zijn gewijzigd bij notariële akte van 4 juli 2006, 28 november 2008 en 27 december 2011.

De Stichting stelt zich ten doel zonder winstoogmerk onder andere de bevordering van basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs op rooms-katholieke en protestants christelijke grondslag evenals openbaar onderwijs in het werkgebied, waarbij het onderwijsaanbod gericht is op een ieder kind en zoveel mogelijk aansluit op diens specifieke aanleg en behoeften.

Visie: Met onze specifieke kennis op het gebied van onderwijs en ondersteuning bieden we leerlingen in onze samenwerkingsverbanden met behoefte aan specialistische onderwijs-ondersteuning een breed aanbod aan speciale arrangementen. Dit bieden wij zowel op onze scholen als binnen het reguliere basis, voortgezet- en beroepsonderwijs. Wij onderscheiden ons vanwege onze geïntegreerde kennis op het gebied van onderwijs, gedrag en zorg. Daardoor zijn wij in staat oplossingen aan te reiken voor nagenoeg alle specifieke ondersteuningsvragen. We stemmen onze begeleiding af met ouders en partners in het regulier onderwijs, (jeugd) zorg of revalidatie. Wij zijn gericht op het vergroten van mogelijkheden van leerlingen, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen in de maatschappij. Voor leerlingen met specifieke ontwikkelingsmogelijkheden en hulpvragen stimuleren we de ontwikkeling, zowel cognitief, lichamelijk als sociaal-emotioneel. Daarvoor bieden we onderwijs en een dienstenpakket aan, gecombineerd met betekenisvol praktijkleren en gericht op een toekomstige werkplek of baan. Onlosmakelijk is daaraan verbonden onze focus op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Het onderwijs en de dienstverlening wordt aangeboden door hoog opgeleide professionals. Deze professionals zijn expert in het zoeken naar mogelijkheden om leren te stimuleren.

Missie: Wij zetten ons onvoorwaardelijk in voor de ontwikkeling van elke leerling. We nemen initiatief om samen met anderen ons doel te bereiken: voor elke leerling een volwaardige plek in de samenleving.

Samenstelling Raad van Toezicht

Voorzitter : De heer H. Luchtmeijer
Lid : De heer J.H.J. Baardemans
Lid : De heer C. Donker
Lid : Mevrouw M. van Etteger
Lid : Mevrouw J. Pijl
Lid : De heer D.H. van Uitert

Samenstelling College van Bestuur

Voorzitter : De heer W. Ludeke
Lid : De heer H.J.M. Loeffen

5.2 De organisatiestructuur

Binnen De Onderwijsspecialisten wordt gewerkt met een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Het College van Bestuur geeft leiding aan het centrale management. Het centrale management bestaat uit twee regiodirecteuren, de directeur Centrale Diensten en de directeur Dienstverlening.

Organisatiestructuur	Locatie	Naam	Functie
De Onderwijsspecialisten			
College van Bestuur	Arnhem	Dhr. W. Ludeke	Voorzitter
College van Bestuur	Arnhem	Dhr. H.J.M. Loeffen	Lid
Centrale Diensten	Arnhem	Dhr. T.C. Vos	Directeur
Dienstverlening	Arnhem	Dhr. L.J.C.M. ter Steeg	Directeur
<u>Regio's:</u>	Arnhem Oosterbeek Achterhoek Stedendriehoek Zuidwest Veluwe	Dhr. E. Klaassen Dhr. J. Lindemulder	Regiodirecteur
Scholen regio Zuidwest Veluwe			
De Toekomst VSO-ZML	Ede	Dhr. J. Schleedoorn	Directeur
De Wegwijzer SO-ZML	Ede	Dhr. C. Adriaansen	Directeur
De Blink SO, VSO ZML	Veenendaal	Dhr. B. Gorseling	Directeur
Scholen regio Arnhem			
Lichtenbeek SO-LG, SO-MG	Arnhem	Dhr. M. de Leeuw Mw. T. Buitenhuis	Directeur Directeur
S.G. Mariëndael VMBO, VSO-LG	Arnhem	Dhr. H. Borra	Directeur
Het Prisma VSO-ZML, VSO-MG	Arnhem	Mw. N. Lahaye	Directeur
Scholen regio Oost Gelderland / Achterhoek			
Het Aladon SO en VSO-ZML	Aalten	Dhr. J. van de Weerd	Directeur
Christoffelschool SO Didam	Didam	Dhr. R. Bakker	Directeur
De Ziep VSO-ZML Didam	Didam	Mw. M. Kleinpenning	Directeur
S.G. Mariëndael SO-MG Doetinchem	Doetinchem	Mw. H. Dahm	Directeur
Hamalandschool SO & VSO-ZML Lichtenvoorde	Lichtenvoorde	Dhr. J. van de Weerd	Directeur
Anne Flokstraschool SO & VSO-ZML Zutphen	Zutphen	Dhr. R. Wartena	Directeur
Het Bariet (VSO)	Lichtenvoorde	Dhr. J. van de Weerd	Directeur
Scholen regio Stedendriehoek			
Het Kroonpad (V)SO-LG Apeldoorn	Apeldoorn	Dhr. F. Spiegelenberg	Directeur
De Linde SO en VSO-ZML Deventer	Deventer	Mw. J. Tjihuis	Directeur

5.3 Bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op De Onderwijsspecialisten van toepassing zijnde regelgeving: Onderwijs sector PO

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor De Onderwijsspecialisten is € 165.901. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van [Raad van Toezicht / Raad van Commissarissen] bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	W. Ludeke	H. Loeffen
Functie(s)	Voorzitter CvB	Lid CvB
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	echte	echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja/nee	ja/nee
Individueel WNT-maximum	165.901	165.901
Bezoldiging		
Beloning	127.160,68	124.450,09
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	15.144,78	15.144,78
<i>Subtotaal¹</i>	<i>142.305,46</i>	<i>139.597,87</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	142.305,46	139.594,87
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2014		
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging 2014		
Beloning	149.432,78	143.664,38
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2014	149.432,78	143.664,38
Individueel WNT-maximum 2014	230.474	230.474

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Bezoldiging toezichthouders

Functie	Voorzitter of lid	Naam	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Beloning (op jaar-basis)	Belastbare vaste en variabele onkosten-vergoedingen	Vorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
RvT	Voorzitter	De heer H. Luchtmeijer	01-08-2008	01-01-2018	€ 3.000			
RvT	Lid	De heer J.H.J. Baardemans	01-01-2011	31-12-2016	€ 2.500			
RvT	Lid	De heer C. Donker	01-01-2011	01-01-2019	€ 2.500			
RvT	Lid	Mevrouw J. Pijl	22-06-2009	01-01-2018	€ 2.500			
RvT	Lid	De heer D.H. van Uitert	01-01-2011	01-01-2019	€ 2.500			
RvT	Lid	Mevrouw M. van Etteger	01-01-2012	01-01-2020	€ 2.500			